

Γράφει ο **kokkiniotis**



Σαν σήμερα, **1η Αυγούστου του 1973**, έφυγε από τη ζωή ο -κατά γενική ομολογία- **επιφανέστερος γραμματέας του ΚΚΕ Νίκος Ζαχαριάδης**. Έχουν ακουστεί πολλά γύρω από το αν πράγματι αυτοκτόνησε ή δολοφονήθηκε. Το σίγουρο είναι ότι δεν πέθανε από φυσιολογικά αίτια (καρδιά), όπως έγραψαν τότε στο πιστοποιητικό θανάτου του.

Άλλωστε, και στην επικρατούσα εκδοχή της αυτοκτονίας, με τον τρόπο που αυτή έγινε, ισοδυναμεί στην ουσία με εξόντωση.

Προκαλεί πολλές σκέψεις το γεγονός ότι έφυγε από τη ζωή με βίαιο τρόπο, **λίγους μήνες πριν από την πτώση της δικτατορίας και την νομιμοποίηση του ΚΚΕ**.

**Πώς θάταν άραγε η ιστορία, αν γραφότανε «αλλιώς»;** Θα είχε ίσως ενδιαφέρον να γραφτεί ένα μυθιστόρημα εναλλακτικής ιστορίας, μ' αυτήν την 'άλλη' εκδοχή: **Ο Νίκος Ζαχαριάδης ανεβαίνει για δεύτερη φορά τις σκάλες των γραφείων του κόμματος, και λέει στα έκπληκτα στελέχη για άλλη μια φορά, όπως το 1945, «Γειά σας, είμαι ο γραμματέας του κόμματος»...**

**Πώς θάταν άραγε το τοπίο στην αριστερά της μεταπολίτευσης;** Το σίγουρο είναι ότι οι αγωνιστές του κόμματος, ο κόσμος της αριστεράς και του κομμουνιστικού κινήματος έτρεφε **μεγάλη εκτίμηση** στο πρόσωπό του. Ακόμα και οι πολιτικοί του αντίπαλοι, μιλούσαν με σεβασμό για την προσωπικότητα και τη συμβολή του στην οικοδόμηση του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος. Βέβαια, ο ρόλος της προσωπικότητας στην ιστορία είναι πολύ συζητήσιμος, άλλωστε οι προσωπικότητες διαμορφώνονται μέσα στο κοινωνικό γίνεσθαι. Η ίδια η ιστορία -και όχι η εξιστόρησή της- δεν έχει υποκείμενο αλλά κινητήριο μοχλό την πάλη των τάξεων.

Έτσι και ο Νίκος Ζαχαριάδης, με θετικές και αρνητικές πλευρές στη δύσκολη περίοδο που διαχειρίστηκε υψηλές ευθύνες, αναμετρήθηκε με ιστορικής σημασίας καμπές της ταξικής πάλης.

Τα αποτελέσματα, είναι αλήθεια, τα ξέρουμε. Όπως ξέρουμε και τι έγινε με την αποκήρυξη του Άρη. **Του Άρη, που έλπιζε πως όλα θα διορθώνονταν, αν μιλούσε «με το Νίκο»**. Ο φίλος του Νίκου Ζαχαριάδη λογοτέχνης και συγγραφέας **Αλέξης Πάρνης** (κατά κόσμον Σωτήρης Λεωνιδάκης), αναφέρει κάπου ότι ο Ζαχαριάδης στη δύση της ζωής του **έφερε βαρέως και αναγνώρισε το λάθος του με την αποκήρυξη του Άρη**.

Δεν έχουμε την πρόθεση σ' αυτό το σύντομο σημείωμα να αποτιμήσουμε τη συμβολή αλλά και τις ευθύνες του Νίκου Ζαχαριάδη για την πορεία της ελληνικής αριστεράς και του κομμουνιστικού κινήματος. Στις

επόμενες μέρες θα ακολουθήσουν κι άλλες αναρτήσεις στην ιστοσελίδα μας με ιστορικά ντοκουμέντα και απόψεις. Το σίγουρο είναι ότι οι ηγέτες είναι **προϊόν της εποχής τους**. Και είναι πράγματι άχαρο να παριστάνει κανείς τον 'μετά Χριστόν προφήτη', κάνοντας κριτική από την ασφάλεια του πληκτρολογίου του και με την απόσταση των **6, 7 ή 8 δεκαετιών** που μας χωρίζουν από τα γεγονότα.

Έχει επικρατήσει σε ένα τμήμα της αριστεράς να αναφέρεται σαν '**ζαχαριαδισμός**' κάθε διαστρέβλωση της εσωκομματικής δημοκρατίας, κάθε τι στραβό στην εσωτερική λειτουργία του κόμματος. Ας μας εξηγηθεί όμως, πώς με την 'έκλειψη' του λαοπρόβλητου ηγέτη της κομμουνιστικής αριστεράς **δεν εξέλιπαν οι λόγοι της 'κακοδαιμονίας'...**

Η ίδια η καθαίρεση του γραμματέα του κόμματος, έγινε **με απόφαση του ΚΚΣΕ**. Μάλιστα, **την εισήγηση στην 6η ολομέλεια του '56 τη διάβασε ο ...Ρουμάνος Γκεοργκίου Ντεζ!** Αυτός και ο **Φινλανδός Ότο Κοουσίνεν** έλυναν και έδεναν στο ελληνικό κομμουνιστικό κόμμα όταν 'αποκαταστάθηκε' η εσωκομματική δημοκρατία.

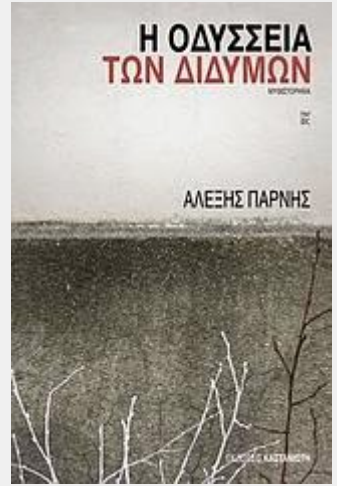
Δεν επιχειρούμε να μπούμε σε βάθος, να μιλήσουμε για το μεγαλείο αλλά και τις σκοτεινές σελίδες του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος. Για την πρακτορολογία που ήταν σύμφυτη με τη ζωή του κόμματος σε δύσκολες εποχές. Άλλωστε θύμα της έπεσε και ο ίδιος ο Ζαχαριάδης, επίσημα και ανεπίσημα. Υπάρχει **βιβλίο αγωνιστή της αριστεράς** (δραπέτη των Βούρλων), που σε κάποια σελίδα αφήνει σκιές για τον ρόλο του Νίκου Ζαχαριάδη στο **Νταχάου**, όπου δήθεν είχε ύποπτα προνομαϊκή μεταχείριση. Πράκτορας των Γερμανών λοιπόν... Όμως, στο προοίμιο του ίδιου βιβλίου καταγγέλλεται σαν **τυφλό όργανο της Μόσχας**, αυτός που ήταν ίσως ο μόνος από τους ηγέτες της εποχής που πήγε κόντρα. Στο επίμετρο βέβαια, επικρίνεται γιατί **παράκουσε τον Στάλιν κι έκανε το 2ο αντάρτικο!** Αφού προηγουμένως στις εσωτερικές σελίδες παρουσιάζεται σαν **...πράκτορας των Άγγλων**, καθώς επέστρεψε από το Νταχάου με αγγλικό αεροπλάνο.

Αλλά και επίσημα το κόμμα, αφού τον **καθαίρεσε στην 6η ολομέλεια του 1956** και τον διέγραψε στην 7η το 1957, είχε συστήσει επιτροπή για να διερευνήσει το αν ο Ζαχαριάδης ήταν χαφιάς! Το 'πόρισμά' της κάποια χρόνια αργότερα ήταν κατάπτυστο: **«Από την εξέταση που κάναμε δεν προέκυψαν αποδείξεις ότι ο Ζαχαριάδης είναι χαφιάς»...** Αυτό το μαράζι το έσυρε ο Ζαχαριάδης, αδικαίωτος, μέχρι τον τάφο του, με όποιον τρόπο και αν μπήκε εκεί μέσα.

Πάλευε μέχρι το τέλος της ζωής του με διαβήματα, απεργίες πείνας και την **απόπειρα (1962) να έρθει στην Ελλάδα να δικάσει**, για την αποκατάσταση της αγωνιστικής του τιμής. **«Την τιμή κανένας δεν μπορεί να σου την αφαιρέσει. Την τιμή μπορείς μονάχα να την χάσεις»**, γράφει ο ίδιος στο τελευταίο γραφτό του, το συγκλονιστικό **«Μήνυμα από την άλλη μεριά»**.

Ο Νίκος Ζαχαριάδης έγινε γραμματέας του κόμματος μετά τη λήξη της περιόδου **1928-1931** που έμεινε στην ιστορία σαν **«χωρίς αρχές φραξιονιστική πάλη»**. Έμεινε κρατούμενος στο Νταχάου την περίοδο της Κατοχής μέχρι τον Μάη του 1945. Στη θέση του ανέλαβε γραμματέας του ΚΚΕ ο Γιώργης Σιάντος. Επέστρεψε και ανέλαβε πάλι γραμματέας, μετά από την υπογραφή της συμφωνίας της Βάρκιζας.

Στο βιβλίο του **«Η Οδύσσεια των διδύμων»**, ο **Αλέξης Πάρνης** περιγράφει ότι ο Ζαχαριάδης με το όπλο στον ώμο περίμενε να περάσει και ο τελευταίος αντάρτης στο έδαφος της Αλβανίας για να αποχαιρετήσει και αυτός –για πάντα, παρά τις προσπάθειές του- την ελληνική γη.



*«Λίγα σπυριά ελληνική γη βάλε στο φάκελο της απάντησής σου»*, έγραφε πολύ αργότερα, εξόριστος στο μακρινό Μποροβίτσι, στον φίλο του Αλέξη Πάρνη. Του τάστειλε ο φίλος του. *«Τα μαντιλόδεσε κι είπε στα παιδιά του να τα βάλουν στον τάφο του. Η επιθυμία του πραγματοποιήθηκε ύστερα από δεκαεφτά χρόνια, τον Αύγουστο του 1973»*, γράφει στο βιβλίο του **«ΓΕΙΑ ΧΑΡΑ- ΝΙΚΟΣ»** ο συγγραφέας. Το σχετικό κεφάλαιο του βιβλίου ξεκινάει με τους στίχους του Αλέξη Πάρνη:

Απ' τη γη του Βίτσι και του Γράμμου  
μέχρι του Προμηθέα τον ουρανό,  
για την Ιθάκη της πολέμησε η γενιά μου  
κι όχι για κάποιο «πουκάμισο αδειανό».

Μία από τις δύο μεγαλύτερες μορφές του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος ο Νίκος Ζαχαριάδης, συμπυκνώνει συμβολικά στο πρόσωπο, τη διαδρομή και το τραγικό ούτως ή άλλως τέλος του, μια μεγάλη εποχή αγώνων, μια εποχή που επιχειρήθηκε η ελληνική **‘έφοδος στον ουρανό’**. Έναν αγώνα που συνεχίζεται, για την ανατροπή του απάνθρωπου καπιταλιστικού συστήματος και την επικράτηση των πιο ευγενικών ιδανικών που γέννησε η ανθρωπότητα.



Ακριβώς γι' αυτό δεν είναι τυχαίο ότι στη **‘δεύτερη κηδεία’** του, εκείνη την κρύα μέρα του Δεκέμβρη του 1991 στο Α' Νεκροταφείο, έδωσαν το 'παρών' αγωνιστές από τους πιο ετερόκλιτους πολιτικά χώρους... Αναγνωρίζοντας ότι στο πρόσωπό του συμβολίζεται **μια ολόκληρη εποχή αγώνων και θυσιών**, ανιδιοτελών αγώνων και θυσιών, **για μια Ελλάδα της δουλειάς και της λευτεριάς.**  
kokkiniotis

### **Απόσπασμα από το τελευταίο γράμμα του Νίκου Ζαχαριάδη, προς την ηγεσία του ΚΚΕ:**

«Στη ζωή μου, έκανα πολλά λάθη και στραβά. Ο αναμάρτητος πρώτος το λίθο βαλέτω. Όμως με κατηγορήσαν ότι πρόδωσα το ΚΚΕ και τον αγώνα και με διέγραψαν από κόμμα. Κανένας δεν βρέθηκε ανοικτά, αντρίκια να πει ότι αφτό είναι ψέμα. Παράπονο δεν έχω γιατί έμαθα το φορτίο να το κουβαλάω μόνος μου. Το ΚΚΕ ήταν και παραμένει το κόμμα μου και κανένας δεν μπορεί να το χτυπήσει και να το λερώσει χρησιμοποιώντας το όνομα μου... Το γράμμα αφτό

το γράφω για να βουλώσω το στόμα σ' όλους αφτούς που θα βάλουν τώρα τις φωνές. Με το ΚΚΕ δεν είχα ούτε έχω ανοιχτούς λογαριασμούς. Ούτε μπορούσα ποτέ νάχω».

**Στο γράμμα προς τα παιδιά του με ημερομηνία 26/6/1973, υπήρχε μία προσθήκη για το ενδεχόμενο που αυτό θα έβλεπε το φως της δημοσιότητας.**

«Για το λαό της Ελλάδας και τους κουκουέδες αν λάχει να διαβάσουν τις γραμμές αυτές, προσθέτω τούτα: τίποτε, απόλυτα τίποτε δεν κλόνισε, ούτε μπορούσε να κλονίσει την πίστη μου στον κομμουνισμό, το μαρξισμό- λενινισμό, το κουκουέδικο ΚΚΕ το ανεξάρτητο, λέφτερο και σοσιαλιστικό μέλλον του λαού και της πατρίδας μου, όπως δεν την κλόνισαν και τα 12 χρόνια που πέρασα στα μπουντρούμια της πλουτοκρατικής και μοναρχοφασιστικής αντίδρασης και στις φυλακές και στα στρατόπεδα της χιτλερικής Γερμανίας.»

**Ο πρόλογος από το βιβλίο του Αλέξη Πάρνη «Γεια χαρά Νίκος» - Η αλληλογραφία μου με το Νίκο Ζαχαριάδη**



«Αρχή άνδρα δείκνυσι», λέει το ρητό. Όμως και η πτώση από το θώκο της, ο τρόπος που την αντιμετωπίζει είναι ενδεικτικός για τον ηγέτη και την ποιότητα του.



Ό,τι με εντυπωσίασε ιδιαίτερα στη συμπεριφορά του Νίκου Ζαχαριάδη τα χρόνια της δοκιμασίας μετά την καθαίρεση κι εκτόπιση στ' απόκοσμο, βαλτωμένο Μποροβιτσι ήταν η αξιοπρέπεια και η ακατάβλητη καρτερία του στα πλήγματα της μοίρας. Η κατοπινή εξορία στο ζοφερό πηγάδι του Σοργκούτ, όσα τράβηξε εκεί, έντεκα μαρτυρικά χρόνια, ως την «προγραμματισμένη» αυτοκτονία του (ήταν το τέλος του κυκλωμένου πολεμιστή που διαλέγει το θάνατο από την παράδοση), επιβεβαίωσαν την εντύπωση μου.

Αυτά τα δεκαεφτά χρόνια κάθειρξης στη Σοβιετική Ένωση, τη χώρα που λάτρευε κι υπερασπίστηκε όσο κανείς άλλος Ευρωπαίος κομμουνιστής ηγέτης, η αντίσταση του στην αισχρή συμπεριφορά της έκλυτης σοβιετικής νομενκλατούρας -της θαμμένης τωρα πια στο σκουπιδαριό της ιστορίας-, που δεν μπόρεσε να τον λυγίσει. είναι για μένα ισάξια με τη λεβέντικη, πατριωτική του στάση στον ελληνο-ιταλικό πόλεμο και το ιστορικό «Ανοιχτό γράμμα», το έναυσμα της κατοπινής εαμικής αντίστασης.

Ποια θα "ναι αλήθεια η ετυμηγορία της ιστορίας γι' αυτό τον αλύγιστο Έλληνα επαναστάτη, που διάλεξε να αυτοκτονήσει σαν τον ομηρικό Αίαντα για να διασώσει την τιμή, την αξιοπρέπεια, τα ιδανικά του αγώνα του για μian «Ελλάδα της δουλειάς, της λευτεριάς», μ' ένα γνήσιο λαϊκό πολιτισμό, δίχως καμιά ξένη εξάρτηση;

Εγώ προσωπικά έχω τη γνώμη ότι αυτό θα εξαρτηθεί απ' τη σύνθεση του ειδικού δικαστηρίου: Αν τον κρίνουν ο Σπάρτακος, ο Δαντών, ο Ροβεσπιέρος, οι εξεγερμένοι της παρισινής κομμούνας, η λενινιστική φρουρά του μεγάλου Οκτώβρη του 1917 κι άλλοι ομοϊδεάτες, θα δικαιωθεί πανηγυρικά. Το αντίθετο θα συμβεί έτσι και ανέβουν στην έδρα κάποιιοι εκπρόσωποι τ' αστικού κοινοβουλίου, αν κι εδώ που τα λέμε θα έπρεπε να δηλώσουν αναρμοδιότητα.

Υπάρχει κι ένα τρίτο δικαστήριο, αυτό της επικής ποίησης, που πετυχαίνει πολύ πιο δίκαια, ανθρώπινα και ουσιαστικά ν' αποτυπώνει ανεξίτηλα τα πρόσωπα και τα πράγματα κάποιων κοσμογονικών εποχών.

Έχοντας πάντα κατά νου πως η δικαιοσύνη πολλές κρατάει ζυγαριές, κι ότι μπορεί να κρίνει κι από τα κάτω τα σκαλιά κι από τ' απάνωθ' της,

σαν πρωτοβάθμιος δικαστής αλλά και σαν εφέτης,  
με τα σταθμά τον σήμερα, τ' αύριο και τ' απείρου,  
με τη ματιά του Ιησού, του Αισχύλου ή τον Σαιξπήρου.

Ωραία και καλά όλ' αυτά, θα μπορούσε να παρατηρήσει ο καλοπροαίρετος αναγνώστης. Αλλά δε νομίζεις ότι θα πρέπει να επισημαίνουμε τους λαθεμένους χειρισμούς κάποιου σεβαστού κατά τ' άλλα ηγέτη, ώστε να παραδειγματίζονται οι επόμενες αγωνιστικές γενιές;

Εννοείται βέβαια ότι η κριτική είναι δασκάλα της εμπειρίας και της γνώσης, αρκεί να γίνεται δίχως εμπάθεια και ευτελείς προσωπικούς λόγους, αλλά με αίσθημα ιστορικής ευθύνης, με ανάλογο σεβασμό και περίσκεψη -έτσι όπως κάνουν οι άνθρωποι μέσα στην ίδια τους την οικογένεια-, για όσους πρωτοστάτησαν στη δημιουργία μιας μεγάλης ιστορικής εποχής, ανεβάζοντας το επίπεδο των λαϊκών αγώνων μέχρι την ένοπλη σύγκρουση με τους ξένους και ντόπιους δυνάστες κάθε μορφής. Αυτό, ακόμα κι από μόνο του, ήταν μια μεγάλη ηθική νίκη με τεράστια θετική επίδραση στις επόμενες γενιές - έστω κι αν δεν έφερε το αναμενόμενο στρατηγικό αποτέλεσμα.



1948. Στο Γράμμο.

Κι όσο για τις στραβοτιμονιές και τα λάθη, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως ήταν οι ηγέτες μιας αδυσώπητης κοινωνικής σύγκρουσης, όπου κι οι δυο αντίπαλες πλευρές έκαναν τα πάντα για να επικρατήσουν, χρησιμοποιώντας τους πιο σκληρούς, ανορθόδοξους τρόπους. Όσοι είχαν το κουράγιο αλλά και την τύχη -καλή ή κακή- να πάρουν μέρος σε παρόμοιους αγώνες ήξεραν καλά ότι δε θα χόρευαν μαζί με την ιστορία το πράο «κοινοβουλευτικό» ταγκό, αλλά τον πολεμικό «χορό των σπαθιών», που μπορεί να σε φέρει, στο φούντωμα της μάχης, να χτυπήσεις μαζί με τον εχτρό και τον δικό σου.

Γιατί π.χ. σκότωσε ο Μέγας Αλέξανδρος το φίλο του Κλείτο, και γιατί έστειλε το Δαντών στην γκιλοτίνα ο Ροβεσπιέρος, που κι αυτός καρατομήθηκε από τον Καμπόν; Και γιατί ο Γκούρας στραγγάλισε τον Αντρούτσο, κι οι Μαυρομιχάληδες σκότωσαν τον Καποδίστρια, και γιατί χτυπήθηκε τόσο σκληρά ο Ν. Ζαχαριάδης με τον επιστήθιο φίλο της νιότης του Κ. Καραγιώργη, και γιατί...;

Πολλά θα μπορούσε να πει κανείς επί του προκειμένου. Αλλά ίσως θα 'ταν καλύτερο να



σωπάσει, κοιτώντας ψηλά με το δέος και την αμήχανη απορία του αμήνητου στο αινιγματικό μυστήριο της ανθρώπινης ύπαρξης – σαν ένα βουβό πρόσωπο απ’ την «Ταφή του κόμητος Οργκάθ».\*(\*Περίφημος πίνακας του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου (Ελ Γκρέκο).) Ω, πόσο ατελές είναι το ανθρώπινο πλάσμα, και πόσες ακόμα βασανιστικές επεξεργασίες θα πρέπει να γίνουν ως να μπει στην τελική φάση της ολοκλήρωσης! «Πάντα ρει» κι ο καθένας «χους εστί και εις χουν απελεύσεται». Αλλά, όπως λέει κι ο θαυμάσιος Ισπανός ποιητής Λουίς Θερνούδα (1902-1963), που πέθανε ως πολιτικός εξόριστος μακριά απ’ τη γη του, ο άνθρωπος δε θα πάψει ποτέ να είναι «το χρώμα που αγωνίζεται να γίνει φτερούγα». Κι αυτό είναι το αισιόδοξο μήνυμα κάθε γενιάς στην επόμενη. Αλλά κι ο βασικός λόγος για να θυμόμαστε με στοργική κατανόηση τους τραγικούς ήρωες της αέναης εξελικτικής πορείας:

Πρέπει να μιλάμε συχνά για τους στρατιώτες που τους χτύπησε πρόωρα η πίσωπλατη λησμονιά του κόσμου. Σίγουρα θα θυμούνται ακόμα εκεί κάτω πώς αποκόπηκαν ξαφνικά απ το γήινο γάλα. Κάποιες νύχτες ακούω το στεναγμό τους πίσω απ’ τον κωφάλαλο τοίχο. Οι ψυχές τους κλαίνε σα βρέφη, ζητώντας επίμονα τη μητρική στοργή της Ανθρωπότητας, το χάδι της και την έγνοια. Θέλουνε να μιλάμε αδιάκοπα γι αυτούς... Γιατί η ανθρώπινη μνήμη έχει τη δύναμη να νικάει την άσπλαχνη λήθη των θεών.



Μια σπάνια φωτογραφία του Νίκου Ζαχαριάδη, ίσως η μοναδική, σε μια από τις λιγοστές επισκέψεις στη Μόσχα απ’ την εκτόπιση του Μποροβίκοβ. Αν κρίνουμε από το μπόι του Σηφάκου, θα πρέπει να ‘χει τραβηχτεί γύρω στο 1936 από το μεγάλο του γιο Κύρο (Πάβελ Αντόνωφ), που σπούδαζε τότε στη Μόσχα.

Ναι, πρέπει να τους θυμόμαστε, έχοντας ωστόσο κατά νου ότι οι ήρωες μιας επικής ιστορικής εποχής ανήκουν σ’ ένα ιδιόμορφο «οικοσύστημα», με δικούς του νόμους, θέσφατα, κώδικες. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τους κατακρεουργημένους απ’ τις αδικίες των καιρών και των περιστάσεων τραγικούς ήρωες της ελληνικής επαναστατικής Αριστεράς. Και το Ζαχαριάδη, και το Βελουχιώτη, και τον Πλουμπίδη, και τον Καραγιώργη, και τους λοιπούς της ατέλειωτης φάλαγγας. Δεν πρέπει να τους εξωραΐζουμε ή να τους αναπαλαιώνουμε, ερμηνεύοντας τη ζωή, τη δράση και το μαρτύριο τους έξω από την εποχή που τους ανέδειξε, μοιράζοντας ολόχρυσες τιάρες στους μεν κι ακάνθινα στέφανα στους δε... Είναι όλοι τους ουσιαστικά τμήματα από τον ίδιο θρυμματισμένο και θαμμένο στη γη «αμφορέα».

“Όταν με τον καιρό θα τα συναρμολογήσει σωστά ο αντικειμενικός μελετητής, ελευθερώνοντας τις παραστάσεις, τα χρώματα ή τα «παλίμψηστα» από την αιθάλη των πρόσκαιρων παθών και φανατισμών, θα τους δει πάλι μαζί καθισμένους, εμπρός σε μian αντάρτικη φωτιά ή μέσα σε ένα παράνομο σπίτι της Αθήνας ή οπουδήποτε στην Ελλάδα (έτσι όπως τους ζωγράφησε η «ομηρική» τους εποχή), να μιλάν για τα παλιά, λύνοντας τις διαφορές σαν παιδιά της ίδιας επαναστατικής οικογένειας...

«Στα τριάντα χρόνια της κομματικής μου ζωής δεν υπάρχει βρωμιά συνεργασίας με τον εχθρό. Στο Βουκουρέστι δεν ήρθα σε επαφή με κανένα εχθρικό στοιχείο, ούτε έδωσα τίποτα

πουθενά. Όλη μου η τραγωδία έμεινε μες στην ψυχή μου», θα λέει ο Κ. Καραγιώργης σκαλίζοντας τη φωτιά και τις πληγές του.

Κι ο Ν. Πλουμπίδης θα πνίγει το βήχα του καπνού και του χτικιού, για να πει το δικό του καημό, αυτόν που κατέγραψε στο τελευταίο του γράμμα από το κελί των μελλοθανάτων: «Σήμερα είναι Χριστούγεννα. Βρίσκομαι ανάμεσα στη ζωή και το θάνατο. Λίγα λόγια: 1) Για τη σύλληψη: οφείλεται σε χαφιεδισμό. 2) Για την «προδοσία». Αυτό που επείγει δεν είναι η ανασκευή της κατηγορίας -αυτό θα το κάνει το Κόμμα αργότερα-, αλλά η διαφύλαξη της ενότητας του Κόμματος, της εμπιστοσύνης στην ηγεσία του...»

Και θα συνεχίζει ο Ν. Ζαχαριάδης για να πει τα δικά του, όσα συμπύκνωσε στις επιστολές που “στελνε από το Μποροβίτσι με το κοινό ταχυδρομείο, ώστε να τα διαβάσει η σοβιετική ηγεσία μήπως και βάλει μυαλό.

Θέλω να κλείσω την απαραίτητη αυτή εξήγηση υπενθυμίζοντας τους κλασικούς στίχους του Όργουελ για έναν αδικημένο μαχητή της Διεθνούς Ταξιαρχίας στην Ισπανία:

... το ψέμα που σε σκότωσε θάφτηκε κάτω από ένα μεγαλύτερο ψέμα... Αλλά αυτό που είδα εγώ στο πρόσωπο σου καμιά δύναμη δεν μπορεί να το σβήσει...



Τη μέρα της επιστροφής του Ν. Ζαχαριάδη από το Νταχάου (Μάης του 1945). Στην άκρη αριστερά η μητέρα του Ερατώ, πλάι της ο Ν. Ζαχαριάδης, στην άκρη δεξιά ο αδελφός του Μίμης. Ορθοί πίσω τους, από αριστερά, οι Λ. Στρίγκος, Γ. Σιάντος, Μ. Παρτοαλίδης, Μ. Πορφυρογένης και Κ. Γαβριηλίδης, ηγέτες του Αγροτικού Κόμματος Ελλάδας.

Αυτό που βλέπω εγώ στο πρόσωπο του Νίκου Ζαχαριάδη είναι η διάρκεια του – η επιβίωση στο μέλλον. Γιατί, ό,τι και να είπαν ή να έγραψαν οι συκοφάντες-φονιάδες του κι όσοι καλοταϊσμένοι απ’ το κατεστημένο «επαναστάτες» προσπαθούν τόσα χρόνια τώρα να τον κρατήσουν θαμμένο, η ελληνική ιστορία θα τον τοποθετήσει πολύ ψηλά όταν έρθει το απαιτούμενο πλήρωμα του χρόνου. Όχι μόνο για τον ηγετικό του ρόλο στο λαϊκό κομμουνιστικό κίνημα, αλλά και για κάποιες ειδικές αρετές του ελληνικού του χαρακτήρα, που τις εκτιμάει ιδιαίτερα ο λαός μας.

“Όπως διδάσκει η κοινωνική εξέλιξη, τα κοινωνικά «άλματα μετά φορές», δηλαδή οι λαϊκές ένοπλες επαναστάσεις, δεν είναι καθημερινό προσφάι και ψωμοτύρι. Ποιος ξέρει σε πόσα χρόνια και με ποια μορφή θα γεννηθεί η ανάγκη μιας παρόμοιας εξόρμησης στην ψυχή αυτών που έρχονται! Εν πάση περιπτώσει, όποτε και να συμβεί, θα τον θυμηθούν αναμφισβήτητα οι εξεγευμένοι. Κι αυτός που λογαριάζεται τώρα ένα παρωχημένο παρελθόν θ’ αποκτήσει ελεύθερη πρόσβαση στο μέλλον και θα κληθεί από τους νέους επαναστάτες σα δάσκαλος και σύμβουλος και μέντορας του νεοσύλλεκτου ηφαίστειου. Κι αυτό θα είναι πράξη δικαιοσύνης από μέρους τους, επειδή, παρ’ όλα τα σφάλματα και τις πλάνες, ήταν ο κορυφαίος ανάμεσα στους καλύτερους επαναστάτες αυτού του τόπου, όπως δείχνει και το βαθμολόγιο του αγώνα. Ιδιαίτερα σ’ ό,τι αφορά την ανυποχώρητη μέχρι θανάτου αντίσταση στον αντίπαλο, τη μακρόπνοη, ηράκλεια αντοχή στην κακουχία και το μαρτύριο... Πέντε χρόνια στα κελιά απομόνωσης της 4ης Αυγούστου, άλλα τέσσερα στο Νταχάου, δεκαεφτά στα κολαστήρια των Σοβιετικών «Ρασπούτιν». Σύνολο είκοσι πέντε χρόνια! Και μόνον αυτό φτάνει για να του βγάλει το καπέλο και να του στήσει τον οφειλόμενο ανδριάντα η ιστορία των κοινωνικών αγώνων του τόπου μας για «ψωμί, λευτεριά και τιμή τον λαού». Για μια Ελλάδα, λεύτερη, ανεξάρτητη, «λυτρωμένη από κάθε ξενική ιμπεριαλιστική εξάρτηση».

Είχα μιλήσει μαζί του για τελευταία φορά το Μάρτη του 1962. Τότε το Νησί της Αφροδίτης παιζόταν σε 170 πόλεις της Σοβιετικής Ένωσης, κι εγώ ετοιμαζόμουν να κατέβω στην πατρίδα προσκαλεσμένος απ' το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, που ανέβαζε το έργο μου με πρωταγωνίστρια την Κυβέλη. Την πρόσκληση, όπως και το αντίστοιχο συμβόλαιο για τ' ανέβασμα που "πρεπε να υπογράψω, την είχε φέρει ο τότε πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΚΘΒΕ Γιώργος Θεοτοκάς (είχε έρθει συμπτωματικά στην ΕΣΣΔ ύστερα από επίσημη πρόσκληση της Ένωσης Σοβιετικών Συγγραφέων μαζί με τους Ελύτη και Εμπειρίκο).



1948. Ηγεσία του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδος (Δ.Σ.Ε). Ν. Ζαχαριάδης, Μ. Βαφειάδης, Μ. Πορφυρογένης, Γ. Γούσιος, Α. Στρίγκος, Κ. Λουλιές, Ι. Ιωαννίδης, και άλλα στελέχη.

Κι όσο για το Νίκο Ζαχαριάδη, ήρθε στο σπίτι μου στη Μόσχα να μ' επισκεφτεί τον ίδιο πάνω κάτω καιρό, για να με πληροφορήσει ότι μόλις είχε καταθέσει στην ελληνική πρεσβεία τη γνωστή επιστολή με την οποία ζητούσε να κληθεί και να λογοδοτήσει στην ελληνική δικαιοσύνη για ό,τι του καταμαρτυρούσε η τελευταία.

«Νίκο, έχω τα γράμματα που μου "στελνες απ' το Μποροβίτσι. Για ευνόητους λόγους δεν μπορώ να τα πάρω μαζί μου γυρίζοντας στην Ελλάδα», του είπα σ' αυτή τη στερνή μας συνάντηση. (Εκτός από τα δικά του, υπήρχαν κι άλλα πολλά υλικά - π.χ. τα γράμματα, οι διαμαρτυρίες, οι εκκλήσεις για βοήθεια από την Τασκέντη, τις φυλακές, τις εξορίες, του μεράρχου Καλιανέση, του ταξίαρχου Τομπουλίδη, του Ράφτη, του Μπάστη κ.ά.). «Η θέση τους είναι στο αρχείο του Κόμματος. Να τα παραδώσεις σ' αυτό», πρότεινε.

«Έχω κόψει κάθε σχέση με τη δοτή ηγεσία Κολιγιάννη», δυσφόρησα εγώ.



Ο Νίκος Ζαχαριάδης στην Τασκένδη, 1954. Τότε όλοι χαμογελούσαν ακόμη...

Τελικά συμφωνήσαμε να τα δώσω στο Σοβιετικό συγγραφέα Μπόρις Πολεβόι, υπεύθυνο των Διεθνών Σχέσεων της Ένωσης Σοβιετικών Συγγραφέων Αυτός θα τα προωθούσε σ' αντίστοιχο τμήμα του ΚΚΣΕ.

"Ύστερα από τριάντα χρόνια τα γράμματα αυτά θα τα "βρισκε στα σοβιετικά αρχεία ο Κύρος, ο μεγάλος γιος του Ζαχαριάδη, που έδωσε στη δημοσιότητα εδώ στην Αθήνα την αλληλογραφία του πατέρα του μ' εμένα. Είχα μια συνάντηση με τον Κύρο το 1991, την επομένη της ταφής (μετακομιδής της σορού) του Νίκου Ζαχαριάδη στην αθηναϊκή γη. Φυσικά ζήτησα να μάθω τι απέγιναν τα δικά μου γραπτά στον εξόριστο του Μποροβίτσι. Ο Κύρος δεν ήξερε. Κάποτε θα βρεθούν κι αυτά σίγουρα...

Εν πάση περιπτώσει, από τα δημοσιευμένα γράμματα, που είναι πολύ λιγότερα απ' όσα παρέδωσα στον Πολεβόι, χρησιμοποιώ όσα αποσπάσματα δίνουν την ευκαιρία να περιγράψω



όχι τόσο τον ίδιο το Ζαχαριάδη (αυτός αυτοπεριγράφεται ως ηγέτης πολιτικός με τον πιο αυθεντικό κι αξιόπιστο τρόπο στα ιδιόχειρα γραπτά του), όσο το δικό μου «παράλληλο βίο» ως συνοδοιπόρου, φίλου και υποστηρικτή στην περίοδο 1955-1962. Πρόκειται ουσιαστικά για το αυτοβιογραφικό οδοιπορικό μου στους δύσβατους δρόμους μιας επικής εποχής, ανεξίτηλα σφραγισμένης απ' την ηγετική επαναστατική προσωπικότητα του Νίκου Ζαχαριάδη.

### **Αλέξη,**

Το προηγούμενο γράμμα σου που πήρα είχε 20.10. Είναι αψτό που το αρχίζεις έτσι: «Χτες με διέγραψαν από κόμα». Άλλο γράμμα σου δεν πήρα. Ώστε λείπουν τα δυο γράματα που γράφεις ότι μούστειλες. Δεν κάνει ναργάς έτσι, γιατί, όπως ξαίρεις, αποτελείς το μοναδικό κάβο που κρατώ ζωντανή επαφή με τον έξω κόσμο...

### **Από γράμμα του Νίκου Ζαχαριάδη προς τον Αλέξη Πάρνη το Δεκέμβρη του 1956**

Πρώτη δημοσίευση:

<http://vathikokkino.com/2012/08/%ce%bd%ce%af%ce%ba%ce%bf%cf%82-%ce%b6%ce%b1%cf%87%ce%b1%cf%81%ce%b9%ce%ac%ce%b4%ce%b7%cf%82-%ce%b1%ce%b4%cf%81%ce%b9%ce%b1%ce%bd%ce%bf%cf%8d%cf%80%ce%bf%ce%bb%ce%b7-%ce%ae-%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%bf/>

ΑΠΟ: kokkiniotis TON Αυγ 1, 2012 03:33